

**Basın Duyurusu
27 Kasım 2013**

**RTÜK'ün Gerçekleştirdiği
TÜRKİYE'DE ÇOCUKLARIN MEDYA KULLANMA ALIŞKANLIKLARI
ARAŞTIRMASI
Sonuçlandı ve Kitap Olarak Yayımlandı**

Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırıldı:

- **Televizyon gözden düştü, yeni neslin göz bebeği cep telefonu**
- **En fazla kitap, gazete ve dergiye önem veriyor, en uzun zamanı ise cep telefonuna harcıyorlar.**
- **6-18 yaş arasındaki çocuklar, cep telefonuna günde ortalama 2 saat 39 dk, televizyona 1 saat 55 dk, internete 1 saat 48 dk, bilgisayar/tablete (internet dışında) 1 saat 34 dk, kitap, gazete, dergi (ders kitabı dışında) okumaya 1 saat 32 dk, radyo dinlemeye 58 dakika zaman ayırıyorlar.**

Çocuk ve Medya Hareketi kapsamında, 6-18 yaş arasındaki çocukların kitle iletişim araçlarını (radyo, televizyon, internet, kitap/dergi/gazete, cep telefonu ve bilgisayar) kullanma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından *Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması* gerçekleştirildi. Örneklemi Türkiye genelini temsil eden araştırma, 26 İl merkezi, ilçe, kasaba ve köylerinde 6-18 yaş grubunda yer alan ve 1-12. Sınıflarda okuyan 4.306 öğrenciye, yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirildi.

Çocukların yüzde 40'ının odasında televizyon var

Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin yüzde 97,9'unun evinde televizyon, yüzde 73,7'sinde bilgisayar/tablet, yüzde 63'ünde internet erişimi, yüzde 44,6'sında sabit telefon, yüzde 38,3'ünde radyo bulunuyor.

Öğrencilerin yüzde 52'sinin evinde kendisine ait odası bulunuyor. Kendine ait odası bulunanların yüzde 65,7'sini lise öğrencileri oluşturuyor. Ailenin gelir düzeyi arttıkça kendine ait odası olan öğrencilerin oranı da yükseliyor.

Kendisine ait odada televizyon bulunan öğrencilerin oranı yüzde 40, bilgisayar/tablet bulunanların oranı yüzde 80, internet erişimi olanların oranı yüzde 65, sabit telefonu olanların oranı yüzde 13,8 ve radyo bulunanların oranı ise yüzde 14.

Çocukların önem sıralamasında internet ikinci, cep telefonu dördüncü

Öğrencilerin en fazla önem verdikleri iletişim araçlarının kitap, gazete ve dergi olduğu ortaya çıktı. Kitap, gazete ve dergi yüzde 70.7 oranıyla iletişim araçlarının

önem sıralamasında birinci sıraya otururken, internet yüzde 60.8, bilgisayar/tablet yüzde 48.6, cep telefonu yüzde 45, televizyon ise yüzde 40.5 oranında önem verilen iletişim aracı oldu. İncelenen iletişim araçları içinde en eskisi olan “radyo”, öğrenciler tarafından % 55.2 oranında “önemli değil” kategorisinde değerlendirildi.

En fazla zaman ayrılan cep telefonu

Öğrenciler cep telefonuna günde ortalama 2 saat 39 dk, televizyona 1 saat 55 dk, internete 1 saat 48 dk, bilgisayar/tablete (internet dışında) 1 saat 34 dk, kitap, gazete, dergi (ders kitabı dışında) okumaya 1 saat 32 dk, radyo dinlemeye 58 dakika zaman ayırıyorlar.

Öğrencilerin iletişim araçlarına önem verme düzeyleri ile kullanma süreleri arasında paralellik bulunmuyor. Öğrencilerin önem sıralamasında yüzde 45 ile dördüncü sıraya yerleştirdikleri cep telefonu en uzun zaman ayrılan iletişim aracı oldu. Benzer şekilde % 40.5 oranı ile beşinci sırada “önemli” bulunan televizyon ise en uzun zaman ayrılan iletişim aracı sıralamasında ikinci oldu. İletişim araçları arasında % 60.8 oranı ile “önemlilik sıralamasında” ikinci durumda olan İnternet, günlük ortalama kullanım süresi açısından üçüncü sıraya yükseldi.

Olumlu etkilenme sıralamasında internet ikinci, televizyon üçüncü

Araştırmaya katılan öğrenciler, dilin kullanımı, bilgi edinme, hayal gücü gelişimi ve davranışlar üzerindeki etkileri açısından iletişim araçlarını değerlendirdiler. Her kategori için en fazla olumlu etkilenme bildirilen iletişim araçları kitap, gazete ve dergi oldu. İkinci sırada internet gelirken, televizyon üçüncü sırayı aldı. Bilgisayar/tabletin ardından beşinci sıraya yerleşen cep telefonu ise radyodan sonra en az olumlu etkilenme bildirilen iletişim aracı oldu.

Çocuklar prime time izleyicisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin “hafta içinde genel olarak televizyon izlediği saat dilimleri”, % 53.1 oranı ile “18.00-21.00”, % 25 oranı ile “21.00-24.00” ve % 24 oranı ile “15.00-18.00” şeklinde sıralanıyor. Günün öğleye kadar olan bölümünde “ilkokul” öğrencileri, “21.00-24.00” ve “24.00-03.00” arasında ise “lise” öğrencileri daha yoğun televizyon izliyor.

Öğrencilerin televizyon izleme nedenlerinin başında yüzde 38.6 oranı ile “vakit geçirmek” geliyor. Öğrenciler “Eğlenmek için” % 21.3, “bilgi edinmek için” % 18.6 oranında televizyon izliyor. “Dizileri ve çizgi film/çocuk programlarını izlemek için” televizyon karşısına geçenlerin oranı % 14.1 iken, “Haberleri izlemek, gündemi takip etmek ve dünyadan haberdar olmak için” televizyon izleyenlerin oranı % 13.2.

Öğrencilerin izlemekten hoşlandığı program türleri tercih sırasına göre incelendiğinde yüzde 28.7 oran ile çizgi filmler, yüzde 20.5 ile yarışma programları ve yüzde 15.6 ile yerli diziler başı çekiyor. Eğitim seviyesi ve gelir düzeyi arttıkça yerli dizileri izleme oranı düşüyor.

Müzik programlarını “kız” öğrenciler, spor programları ile yabancı filmleri “erkek” öğrenciler daha çok izliyor. Spor programları ile yabancı filmlerin izlenme durumu “ilkokul” seviyesinden “lise” ye doğru artıyor. Türk filmlerini “erkek” öğrenciler daha fazla izliyor.

Belgelele dayalı programları izlediğini söyleyen “erkek” öğrencilerin oranı, “kız” öğrencilerden daha fazla. Belgesel izleme oranları yaş ve gelir seviyesi ile doğru orantılı olarak artıyor.

“Kız” öğrencilerin magazin programlarını izleme oranı % 21.4 gibi çok büyük bir yoğunluk oluştururken, yaş büyüdükçe yükselen izleme oranı, gelir düzeyi arttıkça düşüyor.

Haber ve habere dayalı programları daha çok “erkek” öğrenciler izliyor, izleme oranı yaş arttıkça yükselirken gelir arttıkça düşüyor.

Çocuklar en çok Kanal D, Star, ATV, Show TV izliyor

Öğrencilerin tarafından “en çok izlenen televizyon kanalları” sıralamasında % 45 oranı ile KANAL D, % 38.6 oranı ile STAR TV, % 35.3 oranı ile ATV ve % 34.7 oranı ile SHOW TV ilk dört sırayı paylaşıyor. Daha sonra % 16.8 oranı ile FOX TV, % 16.4 oranı ile TRT Kanalları geliyor. Yüzde 13 oranında izlenen TRT Çocuk kanalı ise yedinci sırada geliyor.

En çok izlenen çocuk kanalı TRT Çocuk

Öğrencilerin en çok izledikleri çocuk kanallarının başında yüzde 39.5 oranı ile TRT Çocuk gelirken, TRT Çocuk kanalını, yüzde 36.6 oranla Yumurcak TV, yüzde 28.5 ile Cartoon Network, yüzde 25.3’le Disney Channel, yüzde 10 ile Planet Çocuk, yüzde 9.7 ile Minika Go takip ediyor.

Öğrencilerin % 81.3’ü televizyonu ailesiyle izlerken, yüzde 16.5’i tek başına, yüzde 1.6’sı ise arkadaşlarıyla birlikte izlediğini ifade ediyor.

Gelir düzeyi yükseldikçe “aile ile birlikte” televizyon izleme oranı düşerken “tek başına” televizyon izleme oranı artıyor.

Çocukların yüzde 66.4’ü hiç radyo dinlemiyor

Öğrencilerin yüzde 7’si radyoyu “sıkça” dinlediğini belirtirken, yüzde 26.6’sı “ara sıra” dinliyor. Yüzde 66.4’ü ise hiç radyo dinlemiyor.

Öğrenciler müzik dinlemek, can sıkıntısını gidermek, vakit geçirmek, bilgi edinmek, eğlenmek ve haber almak amacıyla radyo dinliyor.

Çocukların yüzde 46.3’ünün cep telefonu var

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 46.3’ünün cep telefonu var. Cep telefonuna “sahip olma” durumu, eğitim seviyesi ve gelir düzeyi ile doğru orantılı olarak artıyor ve “lise” grubunda % 89.5’e ulaşıyor. Öğrencilerin yüzde 75.5’inin cep telefonunda İnternet bağlantısı bulunuyor.

Öğrenciler cep telefonlarını, 1. öncelikli olarak konuşma, 2. öncelikli olarak mesajlaşma, 3. öncelikli olarak İnternete bağlanma, 4. Öncelikli olarak sosyal ağlara bağlanma amacıyla kullanıyorlar.

Yüzde 7.9'u hiç kitap, gazete, dergi okumuyor, lise öğrencilerinin yüzde 30'u okumayı sevmiyor

Öğrencilerin % 81.5'i ders kitaplarının dışında, düzenli olarak "kitap okuduğunu", % 28.8'i "gazete" ve % 27.5'i de "dergi okuduğunu" ifade ederken % 7.9'u "hiçbirini okumadığını" belirtiyor. Öğrencilerin % 35.5'i "bilgi edinmek", % 12.3'ü "okumasını geliştirmek, hızlı okumak", % 12'si ise "okumayı sevdiği" için kitap/gazete/dergi okuduğunu bildiriyor. "Gündemi takip etmek" amacıyla okuyanların oranı % 6.8, "kendini geliştirmek" için okuyanların oranı ise % 6.6. "Eğlenmek" için kitap okuyanlar % 5.6'lık bir oran oluştururken "can sıkıntısından kurtulmak, vakit geçirmek" için okuyanların oranı % 5.2 olarak belirlendi.

Öğrenciler % 39 oranı ile "hikaye, roman" ve % 22 oranı ile "macera, aksiyon" türlerini okumayı tercih ediyor. Kitap, gazete, dergi okumadığını söyleyen öğrencilerin % 26'sı "okumayı sevmiyor", % 17.8'i "okumayı sıkıcı buluyor", % 11.7'sinin "okumak ilgisini çekmiyor", % 10.5'i ise okumaya vaktinin olmadığını belirtiyor. "Okumayı sevmiyorum" diyen öğrencilerin oranı % 30 ile "lise" grubunda en üst seviyeye ulaşıyor.

Okul dışındaki zamanlarda gerçekleştirilen etkinlikler

Öğrenciler okul dışındaki zamanlarında hangi etkinlikleri ne sıklıkla gerçekleştirdiklerinin de değerlendirildiği araştırmanın bulgularına göre, öğrenciler okul dışında en fazla aileyle birlikte vakit geçiriyorlar. Öğrencilerin yüzde 36,2'lik bölümü okul dışındaki zamanlarında "sıklıkla" ders çalıştığını belirtirken, yüzde 34.5'lik kesim ise okul dışındaki zamanlarında "her zaman" ders çalıştığını ifade ediyor. Okul dışında sıklıkla gerçekleştirilen etkinliklerde üçüncü sırayı kitap, gazete, dergi okumak alırken, dördüncü sırada arkadaşlarla vakit geçirme geliyor. Diğer etkinlikler gerçekleştirme oranlarına göre, spor yapma, açık alanda oynama, TV izleme, internette vakit geçirme, bilgisayarda oyun oynama, resim yapma, kapalı alanda oyun oynama, müzik ve sanatla uğraşma, radyo dinle olarak sıralanıyor.

Araştırma bulgularına göre, erkek öğrenciler spor ve oyuna kız öğrencilerden daha fazla zaman ayırırken, kız öğrenciler de müzik ve resim çalışmalarına erkek öğrencilerden fazla zaman ayırıyor. Oyuna, spora ve sanata ayrılan zaman sınıflar ilerledikçe azalırken, gelir seviyesi yükseldikçe artış gösteriyor.